

วารสาร บัณฑิตแสงโคมคำ

ISSN: 2697-5998 (Online)

Journal of SaengKhomKham Buddhist Studies

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2565) Vol. 7 No. 1 (January - April 2022)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus

ISSN: 2651-1266 (Print)

ISSN: 2697-5998 (Online)

วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ

Journal of SaengKhomKham Buddhist Studies

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2565)

Vol. 7 No. 1 (January-April 2022)

©วัตถุประสงค์

วารสารบัณฑิตแสงโคมคำเป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานวิชาการ การศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความต่าง ๆ ในสาขาวิชาที่วิทยาเขตพะเยาเปิดสอน คือ (1) พระพุทธศาสนาและปรัชญา (2) การสอนสังคมศึกษา (3) การสอนภาษาไทย และ (4) รัฐศาสตร์ 2) เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้พระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ ตลอดถึงการบูรณาการสหวิทยาการต่าง ๆ ของคณาจารย์ บุคลากร นิสิต นักศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานอื่น อันเป็นการบริการวิชาการแก่สังคม 3) เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา และสร้างความร่วมมือในการบูรณาการการเรียนการสอนกับการเผยแพร่ผลงาน องค์ความรู้ของคณาจารย์ บุคลากรและนิสิตในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแบบ Double-blind อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณาต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

ทั้งนี้ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การนำเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องตามหลักเกณฑ์ที่วารสารกำหนด

ทัศนคติและความคิดเห็นในบทความวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ และไม่ถือเป็นทัศนคติและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ

©เจ้าของ (Owner)

บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
566 หมู่ 2 ถนนพหลโยธิน ตำบลแม่กา อำเภอเมือง
จังหวัดพะเยา 56000

©ที่ปรึกษา (Advisors)

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.	อธิการบดี
พระเทพพรเมธี, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
พระเทพเวที, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต
พระราชปริยัติ, รศ.ดร.	รองอธิการบดีวิทยาเขตพะเยา
พระเทพวัชรจารย์, รศ.ดร.	คณบดีคณะพุทธศาสตร์
พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
พระมหาสมบุญ ฐชตฺถิโก, รศ.ดร.	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
พระครูปลัดปัญญาจารย์, ศ.ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ
พระครูโสภณปริยัติสุธี, รศ.ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์วิทยาเขตพะเยา
พระครูธรรมธรบุญเที่ยง พุทธสวโก, ดร.	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหารวิทยาเขตพะเยา
พระมหาชุตินันท์ อภินนโท	ผู้อำนวยการส่วนงานวางแผนและส่งเสริมการวิจัย
ศ. (พิเศษ) ดร. กาญจนา เจริญชัย	อธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ. ดร.สุรพล สุษะพรหม	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป
รศ. ดร.ประพันธ์ ศุภษร	ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

©บรรณาธิการบริหาร (Executive Editor)

พระครูวรธรรมวิฑูรย์, ผศ.ดร. วิทยาเขตพะเยา

©กองบรรณาธิการ (Editorial Board Members)

พระมหาสุรศักดิ์ ปัจจนตเสโน, ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาพงษ์ประภาภรณ์ วิสุทธิสถานเมธี, ผศ.ดร. วิทยาเขตพะเยา

ผศ. ดร.สหทัย วิเศษ	วิทยาเขตพะเยา
ร.ต.ต. ดร.สมยศ ปัญญามาก	วิทยาเขตพะเยา
พระมหาสมศักดิ์ ญาณโพธิ์, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาบุญศรี ญาณวุฑโฒ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ. ดร.เอกฉัตร จารุเมธีชน	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
รศ. ดร.ปรุทธิ์ บุญศรีตัน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ. ดร.ประยงค์ จันทร์แดง	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผศ. ดร.กรชนก สนิทวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผศ. ดร.ธฤตต์วัชร ไชยเหมวงค์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
อ. ดร.สมศรี สัจจะสกุลรัตน์	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะเยา
อ. ดร.กนกวรรณ เอี่ยมชัย	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะเยา
อ. ดร.ภรณ์ แก้วบวร	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
Prof. Lalji 'Shravak'	Banaras Hindu University, India
Dr. Lim Hui Ling	Religious Scholar, Singapore

©ฝ่ายประสานงานและจัดการ (Coordination and Management)

พระครูใบฎีกาเฉลิมพล อริยวิโส
พระมหากิตติพงษ์ กิตติญาณโณ
ผศ. ดร.ชูชาติ สุทธิชะ
อ. นภาพร หงษ์ทอง

©ฝ่ายกฎหมาย (Law Department)

พ.ต.อ. คชนอง ไช้ทา
พ.ต.ท. ดร.ภัทรวุฒิ อัครภัทร
นายวัชร บัญปลอด

©ฝ่ายออกแบบปกและจัดรูปเล่ม (Art and Content Designed)

พระครูพิศาลสรกิจ, ผศ.ดร.
พระสุกฤษฏ์ ปิยสีโล
นายคมจักร ศรีวิราช
นายนพตล อินปิง
นางสาวสิริกานดา คำแก้ว

©กำหนดออกเผยแพร่ (Issue Publication)

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

©ข้อมูลรับรองคุณภาพวารสาร (Approved Journal)

 TCI กลุ่มที่ 2 (พ.ศ. 2563-2567)

©ติดตามข้อมูลและสอบถามรายละเอียด (Additional Information)

Phone: 054 87 0141
E-mail: jsbsmcu@gmail.com
Facebook Page: วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ JSBS
LINE: @717lstvk
Instagram: jsbsmcu
Website: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jsbs/index>

©ภาพปก (Cover Page)

เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดเชียงทอง ต.ท่าวังทอง อ.เมืองจ.พะเยา วาดถวายโดยอาจารย์เกรียงไกร เมืองมูล อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย วิทยาเขตภาคพายัพ ภาพนี้แสดงถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาในล้านนา ซึ่งเกี่ยวกับประเพณี 12 เดือน ภาพนี้สื่อถึงช่วงชีวิตของชาวล้านนาที่มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา โดยปกติแล้วชาวล้านนานิยมไปทำบุญที่วัดในช่วงวันพระ ด้วยการให้ทาน (ตักบาตร) รักษาศีล เจริญจิตภาวนา เพื่อชำระกาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์ ทั้งยังเชื่อว่า การทำบุญจะช่วยส่งผลให้ตนไปเกิดบนสวรรค์หรือได้เกิดในยุคพระศรีอาริยมตโดย การทำบุญในวันพระจึงเป็นเสมือนการเตือนสติตนให้อยู่ในศีลในธรรม ออกแบบโดยพระสุกฤษฏ์ ปิยสีโล

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความประจำปี
ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2565)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระครูโสภณปริยัติสุธี, รศ.ดร.	วิทยาเขตพะเยา
ผศ. มงคลกิตต์ ไหวหารเสาวภาคย์	วิทยาเขตพะเยา

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระนิทัศน์ อธิปญโญ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ. ดร.เอกฉัตร จารุเมธีชน	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
รศ. ดร.ประเวศ อินทองปาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ. ดร.เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์	มหาวิทยาลัยพะเยา
รศ. ดร.ปรุตม์ บุญศรีตัน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ. ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ. ดร.ประยงค์ จันทร์แดง	มหาวิทยาลัยพะเยา
รศ. ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
รศ. ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ. ดร.สุเทพ สารบรรณ	ข้าราชการบำนาญ
ผศ. ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ. ดร.บุญชู ภูศรี	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผศ. ดร.วินิจ ผาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผศ. นวรัตน์ บุญภิละ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
จ.ส.อ. ดร.นิยม ยากรณ์	นักวิชาการอิสระ, มณฑลทหารบกที่ 33 ค่ายกาวิละ
อ. ดร.สมศรี สัจจะสกุลรัตน์	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา
อ. ดร.กนกวรรณ เอี่ยมชัย	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา
อ. ดร.ภรณ์ แก้วบวร	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
อ. ดร.มนตรี หลินภู	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อ. ดร.วิโรจน์ ทองปลิว	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Dr. Lim Hui Ling	Religious Scholar, Singapore
Mr. Rex Weylin Tyrone	Independent Scholar, USA

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ฉบับนี้เป็นปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2565) ประกอบด้วยบทความวิจัย (Research Articles) 8 บทความ ได้แก่

1) **The Effectiveness of Google Classroom Exercise on Mattayomsuksa 5 Students' Buddhist English Vocabulary Knowledge** โดย Phraprawin Uthahorn และ Khomkrit Tachom ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีทักษะในคำศัพท์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ภายหลังจากการเรียนรู้ผ่านโปรแกรม GCVLP เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเรียนผ่านโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.5

2) **การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1** โดย ลักษณะภรณ์ ทองสุข และณิรดา เวชญาลักษณ์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเสมือนเป็นแม่แบบที่นำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3) **บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเชิงสร้างสรรค์ในการจัดการสุขภาพชุมชนเข้มแข็ง บ้านยายม่อม จังหวัดตราด** โดย ปองจิต สร้อยแสง และชาญชัย จิวจินดา นอกจากจะทำให้ทราบถึงบทบาท อสม. เชิงสร้างสรรค์ที่มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาสุขภาพ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้คนในชุมชนแล้ว แต่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากกลุ่มแกนนำและเครือข่ายทางสังคม รวมทั้งการดำเนินการต้องมีความสอดคล้องกับหลักปฏิบัติของวัฒนธรรมพุทธและอิสลาม

4) **ผลของโปรแกรมการละเล่นพื้นบ้านอีสานเพื่อนันทนาการที่มีต่อสมรรถภาพทางกายและระดับความเครียดของเยาวชน** โดย ปรีวัตร ปาโส และพนิดา ชูเวช สรุปได้ว่า เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบผลของโปรแกรมการละเล่นพื้นบ้านอีสานที่มีต่อสมรรถภาพทางกายและระดับความเครียดของเยาวชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมนี้สามารถพัฒนาสมรรถภาพทางกายและช่วยลดระดับความเครียดของเยาวชนได้ โดยความเครียดของเยาวชนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5) **ความคาดหวังของผู้ใช้บริการโครงการคนละครึ่งผ่านแอปพลิเคชันเป๋าตัง** โดย เอกภาคย์ คงมาลัย และชาญชัย จิวจินดา ความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อการโครงการ พบว่า ส่วนใหญ่อยากให้อายุโครงการ แต่ก็มีส่วนน้อยที่เห็นแย้งว่า ไม่ต้องการให้อายุ เนื่องจากเป็นโครงการช่วยเหลือระยะสั้น รัฐบาลควรมีมาตรการระยะยาวในการช่วยเหลือประชาชน

6) **การพัฒนานวัตกรรมศิลปะชุมชนจากขยะรีไซเคิลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน** โดย สหทัยา วิเศษ ทิพาภรณ์ เยสุวรรณ์ มานิตย์ กันทะสัก และอมลณัฐ กันทะสัก งานวิจัยนี้ได้นำเสนอกระบวนการพัฒนานวัตกรรมศิลปะชุมชนจากขยะรีไซเคิล โดยการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน ทุกขั้นตอน ทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ จนได้รูปแบบของนวัตกรรมศิลปะชุมชนจากขยะรีไซเคิลที่สะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของชุมชนท้องถิ่น สะท้อนถึงงานศิลปะแบบพื้นบ้าน สะท้อนถึงปฏิสัมพันธ์

ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญสะท้อนถึงจิตสำนึกสาธารณะในการนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ใหม่

7) **แนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชุมชนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตำบลล้อมแรด อำเภอดำรงวิทยารัชมังคลาจารย์ จังหวัดลำปาง** โดย พระครูสุวรรณทัศนสุนทร จีระศักดิ์ ปันลำ และสมจันท์ ศรีปรัชยานนท์ เป็นงานวิจัยที่ได้ศึกษาถึงสภาพปัญหาของป่าชุมชนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ นอกจากนั้น ยังได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยวิธีการปลูกจิตสำนึกให้สมาชิกของชุมชนเห็นคุณค่าของป่าไม้ โดยชุมชนไม่ว่าจะผู้นำทางศาสนาและผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาและการอนุรักษ์

8) **การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักธรรมาธิปไตยของประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา** โดย พระมหาปวรภัฏฐ์ ภัททโมลี (งามการ) สหัทธยา วิเศษ และพระครูโสภณปริยัติสุธี ผลการงานวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองมีทั้งส่วนในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ แบบโดยตรงและโดยอ้อม (ตัวแทน) แบบมีส่วนร่วมและแบบถกแถลง นอกจากนั้น ยังได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักธรรมาธิปไตยที่เกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจของประชาชน

บทความวิชาการ (Academic Articles) มี 4 บทความ ได้แก่

9) **การบริหารสาขาพรรคการเมืองไทยภายใต้กฎหมายพรรคการเมืองฉบับ พ.ศ. 2560: ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ** โดย อเนก สุขดี และเสนีย์ คำสุข บทความนี้มุ่งศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการบริหารสาขาพรรคการเมือง ผลจากการศึกษาทำให้ทราบว่าความพร้อมของบุคลากรและงบประมาณเป็นเงื่อนไขสำคัญในการบริหารสาขาพรรคการเมืองให้มีประสิทธิภาพ

10) **ลักษณะเด่นและคุณค่าของมังคลัตถที่ปณี: ผลงานวรรณกรรมบาลีชิ้นเอกของพระสิริมังคลาจารย์** โดย พระมหาจุมพล สุยะตะ และวิโรจน์ อินทนนท์ บทความวิชาการนี้ มุ่งศึกษาวิเคราะห์ถึงลักษณะเด่นและคุณค่าของวรรณกรรมเรื่องมังคลัตถที่ปณี ซึ่งพบว่า วรรณกรรมนี้มีลักษณะเด่นด้านโครงสร้าง วิธีการนำเสนอ และด้านเนื้อหา โดยยกนิทานอุทาหรณ์เป็นจำนวนมากขึ้นมาแสดงและอธิบายความเป็นลำดับ และประกอบด้วยคุณค่าด้านภาษา ด้านสาระธรรมและด้านสังคม จากลักษณะเด่นและมีลักษณะเฉพาะในการประพันธ์ จึงเป็นที่ยอมรับว่า เป็นวรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย และถูกเลือกเป็นตำราเรียนในหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ไทยกระทั่งปัจจุบัน

11) **เจตจำนงเสรีมีจริงหรือแค่สิ่งลวงตา** โดย พระครูปลัดธันรภ โขติวิโส (วงศ์ษา) พระวิสิทธ์ ฐิตวิสิทธ์ (วงศ์ใส) และพิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์ บทความวิชาการนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาเรื่องเจตจำนงเสรีระหว่างแนวคิดของฮอบส์กับชาร์ต และแนวคิดเจตจำนงเสรีในพุทธปรัชญาเถรวาท แนวคิดของฮอบส์และชาร์ตมีความแตกต่างกัน ในขณะที่พุทธปรัชญาเถรวาทเข้ากันได้กับทั้งสองแนวคิด

12) **การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู** โดย พระอธิการภูมิลักษณ์ ปิยสีโล และนันทพล คงพันธ์ บทความนี้ มุ่งศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตที่เข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษาให้เรียนรู้เข้าใจกระบวนการ การใช้ภาษา

ของครูในการเรียนการสอนในยุคสมัยเทคโนโลยี เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ต้องคำนึงถึง
กลวิธีในการสื่อสาร เพื่อที่จะช่วยให้ครูใช้ภาษาเหมาะสม สุกภาพ ได้มาตรฐานที่ถูกต้อง

จากบทความดังกล่าวข้างต้น เมื่อพิจารณาในแง่ขอบเขตเนื้อหาจะเห็นว่า มีเนื้อหาที่มี
ความหลากหลายตามที่วารสารได้กำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญา สังคมศึกษา
การสอนภาษาและรัฐศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตพะเยา ได้เปิดสอน รวมถึงสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เช่น การบริหาร
จัดการ วัฒนธรรม ความเชื่อ ทำให้มีสิทธิมีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าอย่างทั่วถึง โดยบทความทั้งหมดได้ผ่าน
การพิจารณากลั่นกรองและตรวจประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างเข้มข้น

ในนามกองบรรณาธิการ ขออนุโมทนาขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอก
มหาวิทยาลัยที่ได้ร่วมกันพิจารณาตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขบทความให้มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ในวง
วิชาการ ตลอดจนขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ส่งบทความมาตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ
จนสำเร็จเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์นี้จะเป็นประโยชน์
ต่อผู้อ่านและสามารถต่อยอดองค์ความรู้ได้ตามสมควร

พระครูวรารณวิฑูรย์, ผศ.ดร.

บรรณาธิการบริหาร

สารบัญ (Content)

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ	[4]
สารบัญ	[7]
บทความวิจัย (Research Articles)	
● The Effectiveness of Google Classroom Exercise on Mattayomsuksa 5 Students' Buddhist English Vocabulary Knowledge Phraprawin Uthahorn, Khomkrit Tachom	1-15
● การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 A Study of the Administration of Primary School Curriculum in Schools under the Office of Sukhothai Primary Education Service Area 1 ลักษณะภรณ์ ทองสุข, นิรดา เวชญาลักษณ์ Laksanaphon Thongsuk, Nirada Wechayaluck	16-31
● บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเชิงสร้างสรรค์ ในการจัดการสุขภาพชุมชนเข้มแข็ง บ้านยายม่อม จังหวัดตราด Roles of Public Health Volunteers in Creative Villages in Managing the Health of Strong Community, Ban Yaimom, Trat Province ปองจิต สร้อยแสง, ชานชัย จิวจินดา Pongjit Soysang, Chanchai Jewjinda	32-46
● ผลของโปรแกรมการละเล่นพื้นบ้านอีสานเพื่อนันทนาการที่มีต่อ สมรรถภาพทางกายและระดับความเครียดของเยาวชน The Effects of Isan Recreational Folk Game Program on Youths' Physical Fitness and Stress Level ปรีวัตร ปาโส, พนิดา ชูเวช Pariwatr Paso, Panida Chuwet	47-64

สารบัญ (ต่อ)

- **ความคาดหวังของผู้ใช้บริการโครงการคนละครึ่งผ่านแอปพลิเคชันเป๋าตัง** 65-79
The Expectation of Half-half Co-payment Scheme Customers through Pao Tang Application
เอกภาคย์ คงมาลัย, ชาญชัย จิวจินดา
Aekkapark Kongmalai, Chanchai Jewjinda

- **การพัฒนานวัตกรรมศิลปะชุมชนจากขยะรีไซเคิลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน** 80-99
Development of Community Art Innovations from Recycled Waste through Community Participation
สหัทยา วิเศษ, ทิพาภรณ์ เยสุวรรณ์, มานิตย์ กันทะสัก, อมลณัฐ กันทะสัก
Sahathaya Wises, Tipaporn Yesuwan, Manit Kantasak, Amolnat Kantasak

- **แนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชุมชนของพระบาทดอยโตน ตำบลล้อมแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง** 100-115
Community Forestry of Phrabath Doiton, Lomraet Sub-district, Thoen District, Lampang Province: Development and Conservation Approaches
พระครูสุวรรณทัตตสุนทร, จีระศักดิ์ ปันลำ, สมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์
Phrakru Suwantasanasuntorn, Jeerasak Punlam, Somchan Sripraschayanon

- **การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักธรรมาธิปไตยของประชาชน ในชุมชนเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา** 116-135
Political Participation according to the Principle of Dhamma Sovereignty of People in Muang Phayao Municipality, Phayao Province
มหาปวรภักฐ์ ภทฺทโมลี (งามการ), สหัทยา วิเศษ, พระครูโสภณปริยัติสุธี
Phramaha Pawarapat Bhaddamolī (Ngamkarn), Sahathaya Wises, Phrakhrusoponpariyatsutee

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ (Academic Articles)

- **การบริหารสาขาพรรคการเมืองไทยภายใต้กฎหมายพรรคการเมืองฉบับ พ.ศ. 2560: ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ**

The Administrations of Thai Political Party Branches under the Political Party Act B.E. 2560: Problems, Obstacles, and Suggestions

อเนก สุขดี, เสนีย์ คำสุข
Anek Sookdee, Senee Comsook

136-156
- **ลักษณะเด่นและคุณค่าของมังคลัตถทีปนี: ผลงานวรรณกรรมบาลีชิ้นเอกของพระสิริมงคลอาจารย์**

The Dominant Features and Values of Maṅgalatthadīpanī: The Pali Literature Masterpiece of Sirimaṅgalācāriya

พระมหาจุมพล สุขะตะ, วิโรจน์ อินทนนท์
Phramaha Jumpol Suyata, Viroj Inthanon

157-174
- **เจตจำนงเสรีมีจริงหรือแค่สิ่งลวงตา**

Does Free Will Exist or Is It just an Illusion?

พระครูปลัดธันรบ โชติวิโส (วงศ์ษา), พระวิสิทธิ์ ฐิตวิสิทฺโธ (วงศ์ใส), พสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์
Phrakhrupalad Thanrob Jotivamsa (Wongsa)
Phra Wisit Ṭhitavisiddho (Wongsai), Phisit Kotsupho

175-187
- **การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู**

Using of Language to Communicate in Teaching Internship in Institution of Student Teacher

พระอธิการภูมิสิษฐ์ ปิยสีโล, นัชพล คงพันธ์
Phraadhikanphumisit Piyasīlo, Natchaphon Kongpan

188-199

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	(1)
แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ	(15)
ตัวอย่างรูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ	(16)
กระบวนการพิจารณาบทความของวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ	(24)

การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Using of Language to Communicate in Teaching Internship in Institution of Student Teacher

พระอธิการภูมิสิษฐ์ ปิยสีโล¹, นัชพล คงพันธ์²

Phraadhikanphumisit Piyasilo¹, Natchaphon Kongpan²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี¹

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พิจิตร²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Uthai Thani Buddhist College¹

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phichit Buddhist College²

Corresponding Author, E-mail: natchaphon951@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นิสิตที่เข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษาได้เข้าใจกระบวนการการใช้ภาษาของครูในการเรียนการสอนนักเรียนในยุคสมัยเทคโนโลยี เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ นิสิตผู้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องคำนึงถึงกลวิธีในการสื่อสาร บทความนี้ได้กล่าวถึงความหมาย ความสำคัญ ประเภทของการสื่อสาร นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงประเด็นต่อไปนี้ 1. ครูกับทักษะการใช้ภาษาและความสำคัญของภาษาสำหรับครู 2. การใช้ภาษาในการสื่อสารของครู/การฝึกสอนของนิสิต โดยจำแนกเป็นได้ ดังนี้ 1) ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารสำหรับครู 2) ภาษาช่วยให้ครูใช้ภาษาเหมาะสมกับสถานภาพของตน 3) ภาษาช่วยให้ครูใช้ภาษาที่สุภาพและหลีกเลี่ยงคำต้องห้าม 4) ภาษาช่วยให้ครูฝึกนักเรียนให้ใช้ภาษาไทยมาตรฐานที่ถูกต้อง 5) ภาษาแสดงถึงวัฒนธรรม และ 3. ปัญหาการใช้ภาษาไทยสำหรับครู จากแนวคิดเหล่านี้ทำให้พบองค์ความรู้ใหม่ในประเด็น ดังนี้ 1. ปัจจัยภายในของครูที่ต้องมีบุคลิกภาพที่ดี พุทธิมิตีความรู้ มีคุณธรรมสูง และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2. ปัจจัยภายนอก หมายถึง อุปสรรคปัญหาที่นอกเหนือจากภาระงานสอนในชั้นเรียน เช่น ความสามารถที่แตกต่างกันของนักเรียนในแต่ละห้อง พฤติกรรมที่ไม่

พึงประสงค์ของนักเรียน สิ่งเหล่านี้เป็นประสบการณ์ตรงของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ได้เรียนรู้ ทั้งจากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจริง

คำสำคัญ: ภาษาเพื่อการสื่อสาร; การปฏิบัติการสอน; การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Abstract

This article aims to provide students who have received teaching internship in higher education to understand the process, teacher's use of language in teaching students in the age of technology. Due to language is an important tool that the student teachers have to consider the communicative approach. This article discusses the meaning, importance, and types of communication. It also addresses the following issues: 1. teachers and language skills, and the importance of language for teachers; 2. teachers' use of language in communication/teaching internship which are classified as follows: 1) language is an important communication tool for teachers; 2) language helps teachers using language appropriate to their status; 3) language helps teachers use polite language and avoids prohibited words; 4) language helps teachers training students to use the standard Thai language correctly; 5) language represents culture; and 3. problems in using Thai language for teachers. From these concepts, the body of knowledge is found on the following issues: 1. internal factors of teachers who have to be a good personality, well spoken, knowledgeable, high morals, and good interpersonal relationships; 2. external factors which mean obstacles that are workload of teaching in the classroom, such as different abilities of students in each room, students' unwelcome behavior. These will be the direct experiences of the student teachers that they have learned both from theory and practice.

Keywords: Language for Communication; Teaching Internship; Student Teacher

บทนำ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันมีสาขาวิชาในแขนงต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เลือกศึกษาหลากหลายในหลายสถาบัน สำหรับคณะที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตครู ได้แก่ คณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากำลังคนด้านการสอนในสาขาวิชาต่างกันไป โดยถือเป็นวิชาชีพทางการศึกษาซึ่งต้องมีความชำนาญเฉพาะและฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอก่อนที่จะประกอบวิชาชีพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานกำกับ ดูแล รักษาและพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา โดยกำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพด้านครูผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษามีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตลอดจนกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษากำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ผู้ประกอบวิชาชีพต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้ ยังมีพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 กำหนดมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาถึงคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติและข้อบังคับดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จได้ โดยเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นครูสอน จะต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องราว ความรู้สึก ความต้องการของแต่ละฝ่าย ผู้ส่งสารจะส่งสารโดยแสดงพฤติกรรมในรูปของการพูด การเขียน หรือด้วยท่าทาง ส่วนผู้รับสารจะรับสารด้วยการฟัง การดูหรือการอ่าน ดังนั้น การสื่อสารหรือรับสารจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้เป็นสะพานเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) สรุปได้ว่า ความสำคัญของภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร ทำให้คนในสังคมมีความเข้าใจความหมายที่ตรงกัน ดังที่วัลยา ช่างขวัญยืน (2540) ได้กล่าวไว้ว่า การสื่อสาร คือ การติดต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยมีจุดประสงค์ที่จะเสนอข่าวสารข้อมูล ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ตลอดจนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลรับรู้ จะเห็นได้ว่า การสื่อสารมีประโยชน์อย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของบุคคลหรือสังคม โดยเฉพาะนิสิตที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร ดังที่รัฐพล พรหมสะอาด และคณะ (2561) กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติงานของนิสิตที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูถือเป็นการเตรียม

ตัวสู่อาชีพครู ซึ่งต้องฝึกวิชาชีพระดับรูปแบบ ทั้งงานสอนและงานต่าง ๆ โดยอาศัย การประสานความร่วมมือระหว่างครูพี่เลี้ยงกับอาจารย์นิเทศก์ที่ต้องกำกับ ดูแล และ ส่งเสริมให้ผลิตได้เรียนรู้กระบวนการความเป็นครูอย่างสมบูรณ์

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับครูเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญที่ผลิตได้เรียนรู้พัฒนาการเรียนการสอนและควบคู่กันไปกับการเรียน การสอนภาคทฤษฎี งานในหน้าที่ครูเป็นโอกาสที่จะได้นำความรู้และทฤษฎีไป ประยุกต์ใช้ สร้างองค์ความรู้ทางการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาในกระบวนการทำงาน บทบาทนี้ผู้เขียนใช้แนวคิดทฤษฎีการใช้ภาษาในการสื่อสารของการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพระดับครูที่มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งจะช่วยให้ได้ครูที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมได้ความรู้ ทักษะและเจตคติที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพ เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตาม ความต้องการของสถานศึกษา สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมและก้าวทัน เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง

เนื้อเรื่อง

ความหมายและความสำคัญของการสื่อสาร

คำว่า การสื่อสาร ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Communication หมายถึง การ ติดต่อสื่อสาร การสื่อความหมาย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างร่วมมือหรือคล้ายคลึง กันให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2542) ได้ให้ความหมายไว้ ว่า เป็นกระบวนการถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูล ข้อเท็จจริงหรือความรู้สึก ซึ่งอาจเป็นรูปของคำ ตัวอักษร สัญลักษณ์ ที่เรียกว่า ข่าวสาร โดยการส่งของบุคคลฝ่าย หนึ่งซึ่งเรียกว่า ผู้ส่งสาร เพื่อส่งไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า ผู้รับสาร ทั้งนี้ เพื่อให้ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นได้เข้าใจความหมายตามเจตนาที่ต้องการและช่วยป้องกัน ความเข้าใจผิดระหว่างกันและกัน ขณะที่วิรัช ลภีรัตนกุล (2546) ให้ความหมายว่า การ สื่อสารเป็นกระบวนการในการส่งผ่านหรือสื่อความหมายระหว่างบุคคล สังคมมนุษย์ เป็นสังคมที่สมาชิกสามารถใช้ความสามารถของตนสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ โดย แสดงออกในรูปของความต้องการ ความปรารถนา ความรู้สึกนึกคิด ความรู้และ ประสบการณ์ต่าง ๆ จากบุคคลหนึ่งไปสู่บุคคลหนึ่ง

การสื่อสารเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตประจำวัน เนื่องจากทุกคนต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการติดต่อกับบุคคลอื่นในสังคม การสื่อสารจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค หากจะพิจารณา ความสำคัญของการสื่อสารที่มีต่อมนุษย์แล้วสามารถแบ่งได้ ดังนี้ 1. ความสำคัญต่อ

ความเป็นสังคม 2. ความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน 3. ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมและธุรกิจ 4. ความสำคัญต่อการปกครอง และ 5. ความสำคัญต่อการเมืองระหว่างประเทศ เมื่อภาษาที่มีความสำคัญดังที่กล่าวมา การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมจึงมีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะการสื่อสารทางด้านการเขียนและการพูด ซึ่งมีวิธีการสื่อสารได้หลายทาง เช่น การใช้โทรศัพท์ การส่งข้อความทางสื่อโซเชียล อีเมลหรือจดหมายไปรษณีย์ได้ตลอดเวลา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการในการส่งสารหรือแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิด ความรู้สื่อระหว่างบุคคลที่เน้นความสัมพันธ์ของมนุษย์เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การสื่อสารจึงเป็นพฤติกรรมการติดต่อกันระหว่างมนุษย์ที่อาศัยกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็น เรื่องราวต่าง ๆ ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

ประเภทของการสื่อสาร

การสื่อสารแบ่งได้หลายประเภทตามวิธีการสื่อสารหรือตามระดับของการสื่อสาร เช่น 1. การสื่อสารภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Communication) อันเป็นการพูดกับตัวเอง การคิดคำนึงเรื่องต่าง ๆ การร้องเพลงฟังเอง การคิดถึงงานที่จะทำ 2. การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) เช่น การพูดคุยระหว่างบุคคล 2 คนขึ้นไป การโทรศัพท์ การประชุมกลุ่มย่อย 3. การสื่อสารกลุ่มใหญ่ (Large Group Communication) เช่น การอภิปรายในหอประชุม การปราศรัยในงานสังคม 4. การสื่อสารในองค์กร (Organizational Communication) เช่น การสื่อสารในโรงงาน การสื่อสารของธนาคาร 5. การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) หนังสือพิมพ์ นิตยสาร นอกจากนี้ การสื่อสารยังแบ่งเป็นภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำหรือการสื่อสารเชิงอวัจนะ (Non-verbal Communication) ได้แก่ การใช้ท่าทีหรือการทำทางที่เรียกว่า ภาษากาย ซึ่งเป็นการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ แม้กระทั่งการแบ่งเป็นภาษาวัตถุ ซึ่งเป็นการสื่อสารเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องสัญลักษณ์ โดยสรุปแล้วแบ่งได้ ดังนี้

1. ภาษากายหรือภาษาท่าทาง
2. ภาษาวัตถุ
3. ภาษาธรรมเนียมและมารยาท ดังรายละเอียดที่ปรมะ สตะเวทิน (2534) กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1. สายตา (Eye Contact) ได้แก่ การมอง การสบตา การจ้อง การทำตาเชื่อมหรือตาขวาง เป็นการสะท้อนความรู้สึกของผู้พูด ดังคำที่ว่า ดวงตา คือ หน้าต่างของหัวใจ เช่น บุคคลที่พูดโกหกมักจะพูดแล้วไม่สบตากับผู้ที่ตนพูดด้วย บุคคลที่มีความรู้สึกผิดปกติ อาจะสังเกตได้จากดวงตาของบุคคลนั้น

2. การแสดงสีหน้า (Facial Expression) ได้แก่ การแสดงออกทางสีหน้า อันแสดงถึงลักษณะอารมณ์ เช่น บุคคลที่มีอารมณ์ดีใจ สบายใจ จะแสดงสีหน้าเป็นบวก หากมีอารมณ์โกรธ ไม่พอใจ ก็จะแสดงสีหน้าเป็นลบ เป็นต้น

3. การแสดงอากัปกิริยาท่าทาง (Gestures) ได้แก่ การใช้อวัยวะของร่างกายเคลื่อนไหวในลักษณะต่าง ๆ เช่น การกักมือ การชูสองนิ้ว การพยักหน้า

4. ระยะห่างของบุคคล (Personal Space) ได้แก่ การรักษาระยะห่างของร่างกายระหว่างบุคคล ซึ่งแสดงถึงระดับความสัมพันธ์ของบุคคลได้ เช่น ถ้าบุคคลใดชอบพอกันหรือสนิทสนมกันก็จะนั่งใกล้ชิดกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การสื่อสารโดยไม่ใช้ถ้อยคำ ทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาเขียน เป็นภาษาที่มนุษย์ใช้สื่อสารกันโดยใช้อากัปกิริยา ท่าทาง น้ำเสียง สายตาหรือใช้วัตถุ การใช้สัญญาณ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ หรือแสดงออกทางด้านอื่นที่สามารถรับรู้ แปลความหมายและทำความเข้าใจต่อกันได้

ครูกับทักษะการใช้ภาษาและความสำคัญของภาษาสำหรับครู

การใช้ภาษาให้ถูกต้องและเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องถ่ายทอดให้นักเรียนได้เข้าใจอย่างถูกต้อง แม่นยำและชัดเจน การใช้ภาษาไทยจึงมีความสำคัญสำหรับครูดังต่อไปนี้

1. การช่วยให้ครูสามารถเลือกใช้คำประโยคที่ใช้ในการส่งสารและการรับสารได้อย่างดีและถูกต้อง มีหลักเกณฑ์ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งช่วยเสริมบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือแก่บุคคลทั่วไป

2. การช่วยให้ครูสามารถเลือกใช้คำได้เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล และสถานการณ์ต่าง ๆ อันแสดงถึงมนุษย์สัมพันธ์และความสุภาพของครูอีกด้วย เช่น การใช้คำทักทาย คำขอบคุณ คำขอโทษ การใช้คำสรรพนาม และคำลงท้ายในการสื่อสาร

3. การช่วยให้ครูสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเข้าใจหลักและกฎเกณฑ์ของภาษาเป็นอย่างดี จนได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้มีการศึกษาและมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา

4. การใช้ภาษาไทยของครูได้อย่างสละสลวย ถูกต้องตามบุคคล และกาลเทศะย่อมส่งเสริมบุคลิกภาพของครูให้น่าเชื่อถือ น่ายกย่อง และแสดงถึงความเป็นผู้มีวัฒนธรรมทางภาษา (ไชชิตา มณีใส, 2555)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ภาษามีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารแล้ว ยังเป็นเครื่องมือแห่งการเรียนรู้และการพัฒนาความคิดของมนุษย์และเป็นเครื่องมือถ่ายทอดวัฒนธรรมและการประกอบอาชีพ ที่สำคัญ คือ ภาษา

ช่วยสร้างเสริมความสามัคคีของคนในชาติ เพราะภาษาเป็นถ้อยคำที่ใช้ในการสื่อสาร สร้างความเข้าใจกันในสังคม

การใช้ภาษาในการสื่อสารของครู/การฝึกสอนของนิสิต

ครูเป็นอาชีพที่ต้องใช้ภาษาสำหรับสื่อสารกับนักเรียนให้มีความถูกต้องเหมาะสมและถ่ายทอดให้นักเรียนเข้าใจ ได้รับความรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนต้องคำนึงเสมอว่า ภาษาที่ใช้สื่อสารกับ นักเรียนอาจสะท้อนมุมมองทางความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติบางอย่างที่อาจไม่ตรงกับนักเรียนก็เป็นได้ ภาษาจึงมีความสำคัญต่อครู ดังต่อไปนี้

1. ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารสำหรับครู

คุณสมบัติข้อหนึ่งของการเป็นครูที่ดี คือ การใช้ภาษาดีและใช้ภาษาเก่ง การใช้ภาษาดี คือ การใช้ภาษาที่สื่อความหมายลึกซึ้ง จับใจผู้ฟัง มีสำนวนคมคาย หรือ สอนด้วยภาษาที่สามารถกระตุ้นเตือนให้นักเรียนเชื่อฟังคำสอนนั้นได้ การใช้ภาษา เก่ง คือ การใช้ภาษาฉะฉาน ใช้ภาษาคล่องแคล่ว มีไหวพริบปฏิภาณ ใช้ภาษาอย่างมี ชั้นเชิง ทำให้คนฟังเชื่อถือและประทับใจ ครูจึงต้องมีวาทศิลป์ที่ดีเพราะสามารถอำนวยความสะดวก ดังนี้

1.1 การช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ การพูดเป็นหัวใจ สำคัญในการสอน ครูจึงต้องพูดให้เป็น พูดเก่งและมีบุคลิกภาพที่ดี รู้จักปรับปรุงการใช้ เสียงในการสอน ใช้ภาษาและคำพูดให้ถูกต้อง มีวิธีการถ่ายทอดที่น่าสนใจ

1.2 เครื่องมือในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ครูต้องใช้คำพูดเพื่อ ติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ เช่น ลูกศิษย์ เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ปกครอง หากครูใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ พูดจาด้วยความไพเราะจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

1.3 ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การพูดมีความสำคัญต่อ ชีวิตประจำวันของครู เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ล้วนต้องอาศัยการพูดทั้งสิ้น ในแต่ละวันครูต้องใช้ในการพูดตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน (ชัยชัย อภิเกียรติ, 2555)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพูดเป็นการสื่อสารที่สำคัญประการหนึ่งในงาน อาชีพ เพราะเป็นสื่อสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการชี้แจง และทำความเข้าใจได้สะดวกและรวดเร็ว หากมีศิลปะในการพูดย่อมทำให้ เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในงานอาชีพ โดยปกติการพูดมีจุดประสงค์เพื่อ แจ้งให้ทราบ ถามให้ตอบ บอกให้ทำ แต่ในบางครั้งอาจมีจุดประสงค์หลายอย่างในการ พูดแต่ละครั้ง ผู้พูดจึงต้องมีวาทศิลป์ในการพูดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพูด

2. ภาษาช่วยให้ครูใช้ภาษาเหมาะสมกับสถานภาพของตน

ครูมักถูกสังคมคาดหวังให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาแก่เยาวชน หากครูใช้ภาษาสื่อสารกับนักเรียนไม่เหมาะสมกับสถานภาพ มักถูกตำหนิจากสังคมอยู่เสมอ ดังจะเห็นจากข่าวในสื่อสังคมออนไลน์ที่เผยแพร่เหตุทะเลาะวิวาทระหว่างครูกับนักเรียน หรือครูกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง อันมีสาเหตุมาจากการที่ครูใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับสถานภาพของตน ในการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนต้องใช้ทักษะการสื่อสารหลายทักษะรวมกัน เพื่อจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ นอกเหนือจากการสอนแล้วครูต้องทำงานด้านอื่น ๆ ในสถานศึกษาด้วย จะเห็นได้ว่า การทำงานของครูจะต้องอาศัยทักษะการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย การฟัง การอ่าน การพูดและการเขียน ครูจึงต้องมีบุคลิกที่เหมาะสมทั้งบุคลิกภายในและภายนอก

3. ภาษาช่วยให้ครูใช้ภาษาที่สุภาพและหลีกเลี่ยงคำต้องห้าม

ปัจจุบันคนไทยคำนึงถึงการใช้ภาษาที่สุภาพน้อยลง หรือที่เรียกว่า ความไม่สุภาพทางภาษา (Linguistic Impoliteness) ในประเด็นนี้คัลเปเปอร์ (Culpeper, 2012) ได้กล่าวไว้ว่า ความไม่สุภาพทางภาษาเป็นกลวิธีการสื่อสารที่สร้างขึ้นเพื่อโจมตีหรือทำลายหน้า (Face) หรือสิทธิ (Rights) เป็นภาพลักษณ์ที่แสดงต่อสังคมของอีกฝ่าย อันก่อให้เกิดข้อพิพาทและความแตกแยกระหว่างกัน ครูจึงต้องเลือกใช้ภาษาที่สุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะและผู้ฟัง คำว่า สุภาพ มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ว่า เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม ส่วนคำต้องห้าม หมายถึง คำที่ห้ามพูดในสังคม เพราะเป็นคำที่หมายถึงสิ่งต้องห้าม อาทิ สิ่งสกปรก สิ่งชั่วร้าย สิ่งที่น่าละอาย (ประคอง นิมมานเหมินท์ และคณะ, 2555) ดังนั้น ครูควรใช้ภาษาที่มีลักษณะสุภาพ ไม่หยาบคาย ทำให้ผู้ฟังรู้สึกดี ในวัฒนธรรมไทยมีความเชื่อว่า ถ้าเอ่ยถึงสิ่งที่ดี ผู้พูดก็จะได้รับสิ่งที่ดีตามไปด้วย ส่วนคำต้องห้าม เช่น คำเรียกส่วนของร่างกายที่ถือว่า ต่ำ เช่น ตีน ชื่อสัตว์ที่ไม่เป็นมงคล เช่น เหี้ย หรือกิจกรรมทางเพศ จึงเป็นคำที่ควรหลีกเลี่ยง กล่าวโดยสรุปได้ว่า การใช้ภาษาไม่สุภาพนั้นเรียกว่า มลพิษทางภาษา ซึ่งไม่ได้ส่งผลกระทบต่อร่างกายโดยตรง แต่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ

4. ภาษาช่วยให้ครูฝึกนักเรียนให้ใช้ภาษาไทยมาตรฐานที่ถูกต้อง

ในชุมชนหนึ่งอาจประกอบด้วยกลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์ คนเหล่านั้นต่างใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นภาษาแม่ ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และการใช้ภาษาไทย จะเห็นว่า นักเรียนในหลายพื้นที่มีการออกเสียงภาษาไทยไม่ชัดเจน

กลายเป็นภาษาไทยสำเนียงจีน สำเนียงเขมร สำเนียงแขก สำเนียงกะเหรี่ยง หรือแม้แต่ อิทธิพลของภาษาถิ่นก็ทำให้เกิดภาษาไทยสำเนียงถิ่นเหนือ สำเนียงถิ่นอีสาน สำเนียงถิ่นใต้ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการนำคำในภาษาแม่มาใช้ปนในภาษาไทย ลักษณะเหล่านี้ ไม่เป็นไปตามภาษาไทยมาตรฐาน ครูจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาการออกเสียงและการใช้ คำในประโยคของนักเรียนโดยอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจความแตกต่างทาง วัฒนธรรม คือ การไม่ตำหนิวัฒนธรรมอื่นว่า เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง (จรัลวิไล จรุงญโรจน์, 2557)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ภาษาที่ใช้เป็นภาษาราชการในการเรียนการสอนใน โรงเรียน ในโอกาสที่เป็นทางการและในการสื่อสารมวลชน ภาษาจะมีลักษณะแตกต่าง กันตามธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น ครูต้องฝึกให้นักเรียนสื่อสารภาษาไทยมาตรฐานให้ ถูกต้องบนพื้นฐานของความเข้าใจอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น

5. ภาษาแสดงถึงวัฒนธรรม

คนไทยรับความเชื่อและคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนามาใช้เป็นแบบ แผนในการดำเนินชีวิต ในภาษาไทยจึงมีสำนวนมากมายที่สะท้อนแนวคิดทาง พระพุทธศาสนา เช่น คนติดก้น้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ กงเกวียนก่าเกวียน หว่านพืชเช่น ไร่ย่อมได้ผลเช่นนั้น ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว สวรรค์ในอกนรกในใจ นอกจากนี้ วัฒนธรรม ไทยยังให้ความเคารพต่อพระภิกษุเพราะถือว่าเป็นตัวแทนผู้ถ่ายทอดคำสอนของ พระพุทธเจ้า ทำให้การใช้ภาษาไทยกับพระภิกษุมีความแตกต่างไปจากภาษาที่คนทั่วไป ใช้ เช่น รับประทานใช้คำว่า ฉัน นอนใช้คำว่า จำวัด ป่วยใช้คำว่า อาพาธ ตายใช้คำว่า มรณภาพ (สุวรรณดา ตั้งทิฆะรักษ์, 2556)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อภาษาไทยอย่างมาก จะ เห็นได้ในหลายแห่งที่มีภาษาบาลีสันสกฤตประสมอยู่ในภาษาไทย ทั้งภาษาเขียนและ ภาษาพูด จึงกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยด้านภาษาอย่างยิ่ง

ปัญหาการใช้ภาษาไทยสำหรับครู

ปัญหาการใช้ภาษาเกิดจากหลายประเด็นสามารถแยกได้ ดังนี้

1. ปัญหาการใช้ภาษาไทยที่เกิดจากครู เนื่องจากครูเป็นผู้ให้ความรู้ แก่ นักเรียน แต่ครูบางคนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะวิชาที่ตนสำเร็จการศึกษา ส่วน ภาษาไทยซึ่งมีความซับซ้อนและละเอียดอ่อนนั้น ครูบางคนไม่มีความเชี่ยวชาญด้านนี้ โดยเฉพาะ จึงเกิดอุปสรรคในการใช้ภาษาสื่อสาร ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการ เขียน

2. ปัญหาการใช้ภาษาไทยที่เกิดจากนักเรียน นอกจากปัญหาการใช้ภาษาของครูแล้วปัญหาการใช้ภาษาของนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูควรรู้ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะการใช้สื่อเทคโนโลยีหรือสื่ออินเทอร์เน็ตของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนสนใจใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนในห้องสนทนาที่ไม่เหมาะสม

3. ปัญหาการใช้ภาษาไทยที่เกิดจากสื่อสารมวลชน การใช้ภาษาของสื่อมวลชนปัจจุบันสามารถเข้าถึงนักเรียนได้สะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากการสื่อสารยุคดิจิทัลที่ไร้ขอบเขต นักเรียนจึงเกิดการลอกเลียนภาษาอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าเป็นภาษาที่เหมาะสมหรือไม่ ครูจึงต้องพัฒนาทักษะการใช้ภาษาให้ถูกต้องแม่นยำ แล้ววิเคราะห์นักเรียนว่า เหตุใดนักเรียนจึงมีปัญหาการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งครูต้องช่วยแก้ไขและหมั่นฝึกฝนนักเรียนให้ใช้ภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์แวดล้อม (ประยูร ทรงศิลป์, 2553)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น นิสิตผู้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องวิเคราะห์ประเด็นปัญหาเหล่านี้ให้ชัดเจนเพื่อหาวิธีการแก้ไขได้ถูกต้อง โดยเฉพาะนิสิตที่ต้องทำหน้าที่เป็นครูในอนาคต จะต้องไม่สร้างปัญหาเองในฐานะครูสอน รวมถึงการช่วยแก้ไขปัญหานักเรียนที่เกิดจากการลอกเลียนแบบภาษาทางสื่อสารมวลชน เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตจะต้องปฏิบัติตามตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตาม เมื่อประมวลเป็นองค์ความรู้ใหม่จะเห็นแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาใน 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยภายในของครู การเป็นครูต้องมีบุคลิกภาพที่ดี พุดดีมีความรู้ มีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีคุณธรรมสูงและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คุณลักษณะความเป็นครูเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับผู้ทำหน้าที่ครู เพราะต้องนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การอบรมดูแลและการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน รวมถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยภายนอก ในขณะที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นิสิตจะพบอุปสรรคมากมาย เช่น ภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากภาระงานสอน ความสามารถที่แตกต่างกันของนักเรียนในแต่ละห้อง ตลอดจนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน รวมถึงการมีความรับผิดชอบสูง เมื่อนิสิตมีคุณลักษณะความเป็นครูสูงก็จะสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูได้ และส่งผลให้การใช้ภาษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ครูมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นด้วย ดังนั้น นิสิตจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนในภาคทฤษฎีและการนำมาใช้ในการปฏิบัติการสอนจริง

สรุป

ปัจจุบันการใช้ภาษาในการเรียนการสอนเป็นเรื่องที่ต้องศึกษา ใส่ใจและดูแลเป็นอย่างมาก เพราะสังคมและสภาพแวดล้อมได้ทำให้การใช้ภาษาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้ที่จะสามารถดูแล เอาใจใส่ภาษาได้ดี ก็คือ ครู ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุกด้าน ไม่เว้นแม้แต่การใช้ภาษา ครูจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องพูด สื่อสาร ถ่ายทอดให้นักเรียนเข้าใจ การใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กันนั้น ภาษาไม่ได้มีหน้าที่เพื่อสร้างสัมพันธภาพ ความกลมเกลียว ความปรองดองระหว่างกันเพียงอย่างเดียว บ่อยครั้งที่คุณสนทนาต่างใช้ภาษาเพื่อสร้างความระคายเคืองให้แก่อีกฝ่าย การพูดจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูที่ต้องพูดให้เป็น โดยอาศัยศิลปะในการใช้ภาษา เลือกล้อคำโวหาร มีกลวิธีในการเรียบเรียงคำพูด และคิดไว้เสมอว่า พูดอย่างไรจึงจะให้ถูกใจผู้ฟัง ครูแต่ละคนย่อมพูดได้แต่จะพูดได้ดี พูดได้เหมาะสมหรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เพราะแต่ละคนย่อมมีอุปนิสัยใจคอ มีพฤติกรรม การพูดแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม การพูดเป็นการสื่อสารที่มีทั้งผู้ส่งสาร ผู้รับสาร และสาร คือ คำพูดเป็นองค์ประกอบสำคัญ หากผู้ส่งสารสื่อเรื่องราวให้กับผู้รับสารไม่เข้าใจ ถือเป็นความล้มเหลวในการสื่อสาร ดังนั้น การทำให้ผู้ฟังโดยเฉพาะนักเรียนเกิดความเข้าใจและได้รับความรู้ จึงเป็นสิ่งที่ครูทุกคนควรตระหนักและพัฒนาการสื่อสารให้ทันยุคสมัยอยู่ตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ชันธุ์ชัย อธิเกียรติ. (2555). *วาทกรรมสำหรับครู*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จรัลวิไล จรุงญโรจน์. (2557). *ภาษาในบริบทสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โชษิตา มณีใส. (2555). *การใช้ภาษาไทยเพื่อประสิทธิผล*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ประมะ สตะเวทิน. (2534). *เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 1-8*, พิมพ์ครั้งที่ 10. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประคอง นิมมานเหมินท์ และคณะ. (2555). *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 4: วัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ประยูร ทรงศิลป์. (2553). *หลักและการใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- รัฐพล พรหมสะอาด และคณะ. (2561). การนำเสนอแนวทางการดูแลให้คำปรึกษา แนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*. 13 (38), 119-134.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2542). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- วัลยา ช่างขวัญยืน. (2540). *ภาษากับการสื่อสาร*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิรัช ภิรัตนกุล. (2546). *การประชาสัมพันธ์*, พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุวรรณา ตั้งทีฆะรักษ์. (2556). *ภาษาและวัฒนธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ 10. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Culpeper, J. (2012). Politeness and Impoliteness. In Andersen, G. and Aijmer, K. (eds.). *Pragmatics of Society*. (pp. 393-483). Berlin: Mouton de Gruyter.